

The background is a solid teal color with numerous red dots of varying sizes scattered across it. The dots are more densely clustered on the left side and become sparser towards the right.

Małgorzata Lebda

Poland | Lenkija

**Versopolis
2022**

Małgorzata Lebda

Poland | Lenkija

Versopolis
2022

zbliżenie: fiolet

moje siostry przypominały chore ptaki
kiedy pierwszy raz zobaczyłam je nagie
ich ciała pokrywała wietrzna ospa

wystawiały wtedy fioletowe języki
do wiszącej nad boazerią maryi

zbliżenie: smak

było im bliżej do stajennych zwierząt
jeśli uciekały to do ciemnych chlewów
tam zamieniały się w słuch

mówiły później: wilgotne pyski
zwierząt są gorzkie

zbliżenie: woda

zimna woda zmywa muł i żabi skrzek
przez uchylone drzwi łazienki podglądam
siostrę która jeszcze dławi się potokiem

długie ciemne włosy skleją jej usta
nocą w gorączce zawoła: ze mnie
jest ten chłód

zbliżenie: skóra

mają słodkie usta kiedy całują ułożony
na posadzce kościoła krzyż mają wilgotne
oczy kiedy patrzą w złote tabernakulum

w ławkach przed konfesjonalem chłopcy
z poręby wkładają zimne dłonie za obcisłe
dżinsówki dziewczyn z żeleźnikowej

zbliżenie: ogień I

moje siostry po raz pierwszy
życzyły dzisiaj śmierci
nocą jeszcze płonęły
im gardła

zbliżenie: zwierzę

odmawiają mi brata potrafią odwrócić
od niego moją uwagę czasem przyglądam
się mu a one mówią: zobacz jest podobny
do zwierzęcia trzymanego w klatce

zbliżenie: kamień

jeszcze mało wiedzą o śmierci

rozpalone porządkują rodzinny grób
coraz płynniej literują imiona zmarłych
jednak coraz częściej na serpentynie
pozostawiają tłuste ślady wosku

zbliżenie: serce

jedna z moich sióstr widziała dzisiaj stary sącz
już w domu otwiera usta i pokazuje ciemne
amalgamatowe plomby

jeszcze przez kilka godzin musi odmawiać
sobie pokarmu staramy się nie jeść
wołowego serca na jej oczach

zbliżenie: wilgoć

za wszystkie choroby naszych zwierząt
i roślin odpowiedzialność ponosi
woda idąca z katolickowych pól

zbliżenie: łuna

koty podchodzą pod wymiona krów
dzień stygnie to czas kiedy bracia
krzywią twarze od alkoholu
by chwilę później rozluźnić
gardła i śmiało iść w górę
mężykowych pól i tam
w brzezynie odpalić
świat

zbliżenie: mięso

przyjmują jesusza jedna z nich myśli
o wielkiej maciorze ubitej na tę okazję

z całej ceremonii będzie pamiętać ręce
masarzy pachnące jałowcem i pieprzem
cayenne

zbliżenie: nurt

sierpniowymi popołudniami zanurzają ciała
w zimnym potoku podczas lipcowej powodzi
z ubojni płynęła tu krew zwierząt

odnajdywały ją później w korzeniach wiązków
mówiły wtedy: cała wieś wyrasta stąd

zbliżenie: mięśnie

przypominają ciemność kiedy patrzą na brata
wracającego z potoku który trzyma w dłoniach
niewyrośnięte pstrągi (najpłochliwsze zwierzę
przynosi te najcichsze) układając je w miednicy
mówią: w mięśniach ryb na długo po uderzeniu
o kamień utrzymuje się życie

zbliżenie: rytuał

z uwagą przyglądają się bratu szczególnie
w chwilach kiedy w zimnym potoku optukuje
dla nich objedzony przez wyżły łeb klaczy
na którą wołały baśka

zbliżenie: pochód

w chwilach kiedy moje siostry są najczulsze
brat spuszcza z łańcuchów psy i prowadzi
je w mięso ubojni gdzie czekają na nie
ciężkie łby uckermärkerów

zbliżenie: słowa

jedna z moich sióstr nie potrafi wymówić er
z tego powodu mówi za nią ta druga i to ona
nocami wkłada palce do ust siostry
i prawidłowo układa jej język

zbliżenie: wędrówka

przynoszą z brzeziny niewielkie
rozsady brzóz sadzą je przed oknami kuchni
jeszcze nie mogą wiedzieć z jaką siłą przyjmie
je ziemia i że las upomni się i latami będzie
schodził na zachód w dół wsi
zmieniając glebę
niosąc wilgoć

zbliżenie: ceremonia

zazdroszczą bratu kiedy listopadowym
wieczorem przynosi do domu piszczelową
kość znalezionej na skraju cmentarza

przejmują kość za garść śrutu ukrywają ją
na strychu odtąd co jakiś czas będą urządzać
jej wystawny pogrzeb

zbliżenie: choroba

mówi: śnił mi się bóg był stary
i chodził na czterech łapach woaliśmy
na niego kuba chociaż nie przypominał
umaszczeniem naszego myśliwskiego psa
starsi rozpoznali w nim wściekłą jedną z nich
zabrał z pniaka siekierę i zaprowadził boga za stodołę
później znosiliśmy w to miejsce naręcza nawłoci
ciężkie od rosy

zbliżenie: ligol

z dachu stodoły dzielą pomiędzy siebie drzewa
noc podchodzi od łęgu jeszcze przez chwilę
widać zarysy jabłoni
wrócą tu jutro aby na nowo rozdać pomiędzy
siebie smaki drzew ktoś dostanie słodkie
jonagoldy ktoś inny kwaśny ligol
szarą renetę i lobo

już na ziemi napęlniają brzuchy cierpkim
agrestem patrząc jak bracia w otwartych
ranach przynoszą prawdziwe życie

zbliżenie: grudzień

korony jabłoni uginają się pod ciężarem szadzi
potok wydaje trzaski z dachu werandy
zrywają długie sople kruszą je
i z nabożeństwem wkładają
sobie do ust celebrują:
oto ciało wody

zbliżenie: ogień II

halny połamał konary renklod
wieczorem brat nasącza je benzyną
i podkłada ogień by siostry mogły opalać
w nim twarze polewając studzienną wodą
poparzenia na nadgarstkach by okrywając
plecy skórą zwierząt mogły patrzeć
w jaki sposób ogień podjada
pobliski las

zbliżenie: sny

chłopcy z poręby mają zimne dłonie
(takie musiała mieć tamta dziewczyna
która oddała się w sierpniu popradowi)
chłopcy z poręby powracają do nas
w gorączkowych snach mają zimne
języki

nad ranem siostra dopytuje: a co jeśli
śnię nas przywleczone przez psy łby
uckermärkerów?

w odpowiedzi całują jej fioletowe usta
by zabrać z niej fragment choroby
i ponieść dalej w świat

poranek: praca we krwi

wilgoć drąży modrzewiowe belki werandy
przez okno zimnego pokoju obserwuję ojca

nocą halny położył w sadzie stare grusze
z wysokości widać nieszczęścia całej wsi
zerwane dachy połamane słupy
wysokiego napięcia

ojciec przywołuje mnie podaje scyzoryk
i każe wyjąć sobie z nadgarstka czarną drzazgę
musisz nauczyć się pracować we krwi mówi
ranę zalewamy pszczelim kitem na alkoholu
mamy od niego żółte cierpkie dłonie

przedwiośnie: pierwszy oblot

obserwujemy słupek rtęci (słońce przywróciło skórze ojca
kolor mahoniu) do wiader wlewamy wodę wkładamy słomę
i idziemy w pasiekę poić owady

ojciec otwiera ul pokazuje matecznik i czerw pszczoły
są agresywne przez warstwy ubrań dosięgają naszych ciał
musisz być uważna i wsłuchiwać się w natężenie ruchów

w domu przykładam do napuchniętych miejsc szare mydło
we włosach czuję powolne ruchy owada

rójka: struktura ruchów

po ojca przychodzi ten spod lasu (ten co topi
w mule rzeki wszystkie suki rodzące się w oborze)
mówi że ciemna masa obsiadła wejście chałupy

na miejscu zastajemy potężny rój który wciska się
w szpary pod progiem

ojciec kropi go zimną wodą rój cichnie odnajdujemy
królową i przenosimy jej kruche ciało do wiklinowego
kosza *musisz być czuła ruchy niech będą powolne*

matkę otaczają pozostałe pszczoły zanosimy je
do chłodnej piwnicy ojciec przygotowuje ul dadanta
na ich przyjęcie w tym czasie wielokrotnie schodzę
do ciemnego wnętrza i słucham

matka boska: gipsowy klej

wynosimy ją na werandę mamy tam dobre światło
jej głowa rozłamała się na wysokości ust *żeby jaka
kara boska za to na was nie przyszła*

sklejamy matkę boską od dołu szukam odłamków z wężem
potem stóp naskórek dłoni twardnieje od schnącego kleju
ostatecznie matka boska wygląda przyzwoicie brakuje
jej tylko serca i w plecach ma dziurę to tam będę wrzucać
ciężkie monety wykradane z niedzielnego płaszcza ojca

maj: ogień I

ojcu zapaliło się serce mówią ciotki
zwierzęta są niespokojne pszczoły obsiadają parapety
nie wracają na noc do uli rankiem znajduję je martwe
i grzebię pod krzakiem aronii

ojca widzę kilka dni później w jasnej szpitalnej sali
coś odebrało mu siły i zamgliło oczy

w myślach dzielę między siebie i rodzeństwo wszystkie
należące do niego gołębie jednego z nich mam w Inianej
siatce (w litrowym słoiku) matka zrobiła z niego
tłusty rosół

maj: ogień II

ojciec pyta o pasiekę wydaje surowe instrukcje *wężę
wkładaj delikatnie wybieraj ciepłe dni aby nie przeziębic
gniazda bądź uważna* ostatnim razem poprosił o paczkę
klubowych kupiłam ją za pieniądze wyciągnięte z maryi

maj: warroza

*ukrywałem przed tobą
chorobę pszczoł*

nie mogłem inaczej

*to przecież na ich przykładzie
miałem cię uczyć życia
nie śmierci*

magdalena: historia milczenia

w starych papierach siostra odnajduje akt zgonu literujemy
m a g d a l e n a l e b d a

czekamy na ojca który za moment powinien wrócić z nad potoku
(reguluje tam brzeg zniekształcony podczas ostatniej ulewy)
podsuwamy mu papier *to już zapomniane przemodłone*
choć niesprawiedliwe zabiera dokument i wkłada
go do dziury w maryi *nie mówić matce* słyszemy

lipiec: miodobranie

wyparzamy butelki po wódce ojciec donosi do kuchni
wypełnione miodem bańki czekamy aż zelżeje upał i nocą
nalewamy do nich ciemny miód od starego sącza nadciąga
burza na jej dźwięk kuba uderza łapami w wejściowe drzwi

po nieodległych grzmotach wyżeł zbliża się do szyby werandy
na wzgórzu pod lasem płonie stodoła deszcz podsyca płomień
wieś już tam zmierza pies wyrównuje oddech *tak ogień*
zawsze go uspokajał

lipiec: łuna

ogień uspokajał nas wszystkich
mogliśmy widzieć w nim to
czego akurat było nam
trzeba

był namiętnością oczu
zapowiedzią kary

od pokoleń omijał nasze stodoły
był więc po naszej stronie

pritraukta: violetinė

mano seserys lyg sergantys paukščiai
kai pirmą kartą išvydau jas nuogas
jų kūnai buvo nusėti vėjaraupių

rodė tada iškišusios violetinius liežuvius
marijai kabančiai ant dailylenčių

pritraukta: skonis

artimesni joms buvo tvarto gyvuliai
jei sprukdavo tai tik į tamsius gardus
ir tenai sukusdavo

vėliau sakydavo: drėgni gyvulių
snukiai kartūs

pritraukta: vanduo

šaltas vanduo nuplauna maurus ir varlių kurkulus
pro praviras vonios duris stebiu
seserį vis dar springstančią nuo srovės

ilgi tamsūs plaukai užlipdo jai burną
naktį karščiuodama suriks: iš manęs
tasai šaltis

pritraukta: oda

jų lūpos saldžios kai bučiuoja padėtą
ant bažnyčios aslos kryžių akys
sudrėksta žiūrint į auksinį tabernakulį

klauptuose priešais klausyklą berniukai
iš porembos kaišioja šaltas rankas po aptemptais
džinsiniais sijonais mergaitėms iš železnikovo

pritraukta: ugnis I

mano seserys pirmą kartą
troško šiandien mirties
naktį dar degė
joms gerklės

pritraukta: žvėris

nepileidžia manęs prie brolio atitraukia
nuo jo mano dėmesį kartais jį stebiu
o jos sako: žiūrėk jis panašus
į narve laikomą žvėrį

pritraukta: akmuo

dar menkai išmano apie mirtį

įkaitusios nuo uolumo tvarko šeimos kapą
vis sklandžiau skiemenuoja mirusiųjų vardus
bet vis dažniau palieka ant serpentinito
riebius vaško pėdsakus

pritraukta: širdis

viena iš mano seserų šiandien matė senąjį sončą
jau namie išsižiojusi rodo tamsias
amalgamines plombas

dar kelias valandas jai tenka susilaikyti
nuo maisto stengiamės nevalgyti
jaučio širdies jai matant

pritraukta: drėgmė

dėl visų mūsų gyvulių ir augalų
ligų kaltė tenka
vandeniui tekančiam iš katalikyno laukų

pritraukta: pašvaistė

katės sukiojasi palei karvių tešmenis
vėsta diena toks laikas kai broliai
raukosi nuo alkoholio
bet jau netrukus atpalaidavę
gerkles drąsiai kops į kalnėn
menžykų laukais o tenai
beržyne užkurs
pasaulį

pritraukta: mėsa

priima Jėzų viena iš jų galvoja
apie paskerstą tai progai stambia motininę

iš visos ceremonijos prisimins skerdikų
rankas prakvopusias kadagiais ir kajeno
paprikomis

pritraukta: srovė

rugpjūčio popietėmis panardina kūnus
į šaltą srovę per liepos potvynį
tekėjo čionai iš skerdyklos gyvulių kraujas

paskui aptikdavo jo guobų šaknyse
tada sakydavo: visas kaimas išaugo iš ten

pritraukta: raumenys

jos primena tamsą kai žiūri į brolių
grįžtantį nuo upelio jo rankose
neužaugę upėtakiai (baikščiausių žvėrį
parsineša patys tyliausi) sudėdamos juos į dubenį
sako: trenkus žuvį į akmenį raumenyse
dar ilgai išlieka gyvybė

pritraukta: ritualas

jos atidžiai stebi brolių ypač
kai šaltame upelyje skalauja
joms vižlų apgraužtą galvą kumelės
kurią vadindavo basia

pritraukta: eisena

kai mano seserys būna jautriausios
brolis paleidžia šunis nuo grandinės ir vedasi
skerdyklos mėsos tenai kur laukia jų
sunkios ucermarkerių galvos

pritraukta: žodžiai

viena iš mano seserų neištaria er
todėl už ją kalba toji kita ir tai ji
naktimis įkišusi jai burnon pirštą
pataiso kaip reikia liežuvį

pritraukta: klajonė

parsineša iš beržyno nedidelių
beržų sodinukų pasisodina po virtuvės langais
dar nenuokdamos su kokia jėga juos priims
žemė ir kad miškas nesileis pamiršamas bet metų metus
leisis pakalnėn per kaimą į vakarus
keisdamas dirvą
nešdamas drėgmę

pritraukta: ceremonija

jos pavydi broliui kai lapkričio
vakare parneša namo blauzdikaulį
radęs kapinių pakraštyje

pasiėmusios kaulą už saują šratų paslepia jį
palėpėje nuo tada kartkartėmis rengia
prašmatnias jo laidotuves

pritraukta: liga

sako: sapnavau dievą buvo senas
ir vaikščiojo keturiomis vadinom
jį kuba nors iš plauko nepriminė
mūsiškio medžioklinio šuns

vyresni suprato kad jis serga pasiutlige vienas jų
ištraukęs kirvį iš trinkos nusivedė dievą už daržinės
paskui nešdavom ton vieton glėbius rykštenių
apsunkusių nuo rasos

pritraukta: ligoliai

ant daržinės stogo jos dalijasi medžius
naktis atslenka nuo užlajos dar kurį laiką
matyti obelių siluetai

jos sugrįš čion rytoj iš naujo išsidalyti
medžių skonių kažkuri gaus saldžių
jonagoldų kažkuri rūgščių ligolių
pilkųjų renetų ir lobo

jau ant žemės prisikemša pilvus rūgščių
agrustų žiūrėdamos kaip broliai atvirose
žaidose parsineša tikrą gyvenimą

pritraukta: gruodis

obelų vainikai linksta nuo suodžių
brazda srovelė per verandos stogą
jos plėšia sunkius varveklis laužo juos
ir pamaldžiai kišdamosi
į burnas celebruoja:
štai vandens kūnas

pritraukta: ugnis II

kalnų vėjas išlaužė renklodų šakas
vakare brolis išmirkęs jas benzine
pakuria ugnį kad seserys degintųsi prie jos
veidus pildamos šulinio vandenį
ant nusvilintų riešų kad prisidengusios
nugaras žvėrių kailiais matytų
koku būdu ugnis ryja
gretimą mišką

pritraukta: sapnai

berniukų iš porembos šalti delnai
(tokie pat tikriausiai buvo tos merginos
rūgpiūtį atsidavusios poprado upei)
berniukai iš porembos sugrįžta pas mus
karštingiškuose sapnuose šalti jų
liežuviai

paryčiais sesuo klausinėja: o kas jei
mus sapnuoja šunų atitemptos ucemarkerių
galvos?

atsakau bučiuodamas violetines lūpas
kad paimčiau iš jos dalelę ligos
ir nuneščiau toliau į pasaulį

rytas: kruvinas darbas

drėgmė gremžia maumedines verandos sijas
pro šalto kambario langą stebiu tėvą

naktį kalnų vėjas išguldė sode senas kriaušes
iš viršaus matosi viso kaimo nelaimės
nuplėšti stogai nulaužti aukštos
įtampos stulpai

tėvas pasišaukia mane paduoda peiliuką
ir liepia ištraukti iš riešo juodą rakštį
turi išmokti dirbti kruviną darbą sako jis
užpilame žaizdą spirituotu bičių pikiu
delnai nuo jo geltoni ir šiurkštūs

pavasaris: pirmoji apžiūra

stebime gyvsidabrio stulpelį (saulė gražino tėvo odai
raudonmedžio spalvą) pilame vandenį į kibirus sumetame šiaudus
ir einame į bityną girdyti vabzdžių

tėvas atidaro avilį parodo motinėlės akį ir bitės lervą
jos aršios pasiekia mūsų kūnus per rūbų sluoksnius
reikia būti atidžiai ir klausytis judesių tirštumo

namie tepu patinimus ūkišku muiilu
plaukuose jaučiu lėtus vabzdžio judesius

spietimasis: judesių struktūra

pas tėvą ateina tasai iš pamiškės (tas kur skandina
upės dumbles visas atvestas tvarte kalytes)
sako trobos durys aplipusios tamsia mase

nuėję randame didžiulį spiečių besiskverbiantį
pro plyšius po slenksčiu

tėvas šlaksto šaltą vandenį spiečius tylą surandame
motinėle ir perkeliame trapų jos kūną į vytelių
pintinę *turi būti atsargi judėk iš lėto*

motinėle apspinta likusios bitės nunešame jas
į vėsus rūšį tėvas ruošia dadano avilį
joms priimti aš tuo metu kelis kartus nulipu
vidun į tamsą ir klausausi

dievo motina: gipso klėjai

išnešame ją į verandą ten gera šviesa
jos galva suskilo per burną *kad tik kokia nors
dievo bausmė jūsus už tai neištiktų*

klįjuojame dievo motiną nuo apačios ieškau nuolaužų su žalčiu
paskui ir pėdų kietėja delno oda nuo džiūstančių klijų
galiausiai dievo motina atrodo kaip turi būti trūksta
jai tik širdies ir dar plyšys nugaroje kaišiosiu į jį
sunkias monetas nušvilpusi iš tėvo šventadieninio palto

gegužė: ugnis I

tėvui dega širdis sako tetos
sunerimo gyvuliai bitės aptūpė palanges
negrįžta nakvoti į avilį ryte randu jas negyvas
ir laidoju po aronijos krūmu

matau tėvą po kelių dienų švytinčioje lignoninės palatoje
kažkas atėmė jėgas ir apniaukė akis jam

mintyse išsidaliju su broliais ir seserimis visus
jo balandžius vieną iš jų nešiosi lininiame
maišelyje (litriniame stiklainyje) mama išvirė iš jo
riebų sultinį

gegužė: ugnis II

tėvas teiraujasi apie bityną griežtai prisako *vaškuotę
dėk atsargiai rinkis šiltą dieną kad neperšaldytum
lizdo būk atidi* paskutinį kartą paprašė pakelio
pigių cigarečių pirkau jas už pinigus ištrauktus iš marijos

gegužė: varozė

*slėpiau nuo tavęs
bičių ligą*

kitaip negalėjau

*juk pagal jų pavyzdį
turėjau mokyti tave gyvenimo
ne mirties*

magdalena: tylėjimo istorija

tarp senų popierių sesuo aptinka mirties liudijimą skaitome paraidžiui
m a g d a l e n a l e b d a

laukiame tėvo jis netrukus turi pareiti nuo upelio
(ten tvarko liūtis anądien suardytą vagą)
pakišame jam popierių *jau pamiršta atsimelsta už tai*
nors ir neteisinga paima dokumentą ir įkiša
į plyšį marijoje *nesakykit motinai* sako

liepa: kopinėjimas

užplikome degtinės butelius tėvas neša į virtuvę
pilnus medaus stiklainius laukiame kol nuslūgs kaitra ir naktį
perpilame tamsų medų nuo senojo sončo artinasi
audra išgirdęs ją kuba bildina letenomis į trobos duris

nugriaudėjus netoliese vižlas gretinasi prie verandos lango
pamiškėj ant kalniuko dega kluonas lietus sužadina ugnį
kaimas jau skuba tenai šuo ramiau kvėpuoja *taip ugnis*
visada jį ramindavo

liepa: pašvaistė

ugnis ramindavo visus mus
įžiūrėdavome joje būtent tai
ko mums tuo metu
reikėjo

ji buvo akių aistra
žadėjo bausmę

per išstisus kartas aplenkdamas mūsų kluoną
taigi buvo mūsų pusėje

close-up: violet

my sisters resembled sick birds
 when I first saw them naked
 bodies covered in chickenpox spots

they stuck out their violet tongues
 at holy mary over the wood panelling

close-up: taste

they were more akin to barn animals
 they would hide in dark pigsties
 where they became all ears

later they would say: the damp muzzles
 of animals are bitter

close-up: water

cold water washed off silt and frog spawn
 through the crack in the door I peep
 at my sister still choking on the brook

her long dark hair glues her lips
 at night feverish she shouts: it's me
 oozing this chill

close-up: skin

their mouths turn sweet when they kiss
 the cross on the church floor their eyes
 turn wet when they look at the golden tabernacle

in the pews before the confession box boys
 from poręba squeeze their cold hands into the tight
 denim skirts of girls from żelaznikowa

close-up: fire I

today for the first time my sisters
wished themselves death

at night their throats
still burned

close-up: animal

they deny me my brother they steal
my attention away from him I observe
him and they say: see he's like
an animal kept in a cage

close-up: stone

for now they know little about death

feverish they tidy the family grave
more fluent at spelling the names of the dead
yet time and again they leave oily marks
of wax on the serpentinite

close-up: heart

today one of my sisters saw stary sącz
now at home she opens her mouth and shows dark
amalgam fillings

for a few more hours she must deny
herself food we're trying not to eat
beef heart in front of her eyes

close-up: damp

all the diseases of our animals
and plants can be blamed
on the water from the catholic fields

close-up: glow

cats creep under the cows' udders
day cools down that's when my brothers
screw up their faces with alcohol
soon to relax
their throats boldly they climb
the mężyk fields and up there
among the birches set fire
to the world

close-up: meat

they receive jesus one of them thinks
about the huge sow killed for the occasion

from the whole ceremony she'll remember the hands
of the butchers smelling of juniper and cayenne

close-up: current

august afternoons they dip their bodies
in the cold brook during the july flood
animal blood flowed here from the slaughterhouse

they found it later in the roots of the elms
they said: the whole village stems from here

close-up: muscles

they resemble darkness when they watch their brother
return from the brook he's holding
young eels (the most timid animal
brings the quietest) putting them in a bowl
they say: in the muscles of the fish long after a stroke
against stone life persists

close-up: ritual

with utmost attention they watch their brother
rinse for them in the cold brook
the head of the mare they called baška
eaten clean by the pointer dogs

close-up: procession

when my sisters are at their most tender
my brother unchains the dogs and leads them
to the meat of the slaughterhouse where heavy
heads of uckermärkers are waiting

close-up: words

one of my sisters cannot pronounce 'r'
that's why another speaks on her behalf
at night she puts her fingers into her sister's mouth
and correctly places her tongue

close-up: trek

they bring from the birch grove tiny
seedlings to plant under the kitchen windows
they cannot know yet with what strength
the earth will accept them the forest will make demands
for years it will descend westward to the village
changing soil
carrying damp

close-up: ceremony

they envy their brother when on a november
evening he brings home a shinbone
found at the edge of the cemetery

they barter a fistful of pellets for the bone
hide it in the loft from time to time they arrange
its lavish funeral

close-up: sickness

she says: I dreamt of god he was old
and walked on four paws we called him
kuba though his fur colour was not
that of our hunting dog

the elders saw rabies in him one took
an axe off the stump and led god behind the barn
later we would bring there armfuls of goldenrod
heavy with dew

close-up: ligol

from the barn roof they divide trees between themselves
night approaches from the wetlands for a little longer
the contours of the apple tree are visible

they'll return here tomorrow to distribute between
themselves the tastes of the trees one will get sweet
jonagold the other sour ligol
grey rennet and lobo

on the ground they fill their bellies with tart
gooseberries their brothers bring real life
in their open wounds

close-up: december

apple trees bend under rime
the brook cracks from the veranda roof
they pick long icicles crash them
and piously put
into their mouths celebrating:
this is the body of water

close-up: fire II

foehn split branches of the greengages
in the evening my brother pours petrol
sets them on fire so that his sisters can warm
their faces soothing the burns on their knuckles
with well-water so that with animal skin
covering their backs they can watch
the fire eat
the forest

close-up: dreams

boys from poręba have cold hands
(like that other girl who in august
gave herself to the poprad river)
boys from poręba return to us
in feverish dreams they have cold
tongues

in the morning one sister asks: and if
we are dreamt by uckermärker heads
dragged here by the dogs?
in reply I kiss her violet lips
to remove from her a fragment of sickness
and carry it into the world

morning: work in blood

wetness bores into the larch veranda pillars
through the window of my cold room I watch father

at night the foehn felled old pear trees in our orchard
from up here we see the misfortunes of the village
torn off roofs knocked down power lines

father summons me hands me a pocket knife
to pry out of his wrist a black splinter
you must learn to work in blood he says
we seal the wound with bee glue and alcohol
our fingers turn yellow and pungent

early spring: test flight

we watch the thermometer's quicksilver (sun has returned father's skin
to mahogany) we fill the pails up with water and straw
go to the apiary to quench the thirst of the insects

father opens a hive shows me the queen cells and pupae the bees
are aggressive they reach our bodies through the layers of clothes
you must be attentive and listen for the intensity of the moves

at home I put grey soap to the swollen spots
in my hair I feel the slow moves of the insect

swarming: structure of the moves

father is visited by the neighbour (who drowns
in the river silt all the bitches born in our barn)
dark matter swallowed the entrance to his house

we discover a giant swarm squeezing inside
through the cracks under the threshold

father sprinkles the swarm with cold water it falls silent
we find the queen and transfer her fragile body to a wicker
basket *you must be tender your moves must be slow*

the worker bees circle the mother we carry them
to the cold cellar father prepares the nucleus box
for their homecoming I often go down
to the dark interior and listen

mother of god: plaster glue

we take her out to the porch the light here is good
her head split at her lips *god forbid*
calamity it may bring

we glue mother of god from toes up I look for snake
bits feet skin of my fingers hardens with drying glue
finally mother of god looks decent she lacks only
her heart in her back a hole where I will drop
heavy coins stolen from father's Sunday coat

may: fire I

father's heart is on fire say the aunts
animals are restless the bees occupy the sills
don't return to their hives for night morning
I find them dead and bury under the bush

I see father a few days later in a bright hospital room
something snatched his strength misted his eyes

in thoughts I divide among myself and my siblings all
his pigeons I have one with me in the linen bag
in a litre jar mother turned the bird
into thick broth

may: fire II

father asks about his apiary gives strict instructions
put in foundations gently choose warm days not to cool
the nest be attentive last time he asked for a pack of klubowe
I bought the cigarettes with the cash from mother of god

may: varroosis

I hid from you
the disease of the bees

I had no choice

from their example
I was to teach you life
not death

magdalena: history of silence

in old papers my sister finds a death certificate we spell
m a g d a l e n a l e b d a

we wait for father to come back from the stream
(he's correcting its course after recent downpour)
we show him the paper *that's long forgotten prayed*
still unjust he takes the document and puts it
inside mother of god don't tell mother we hear

july: honey harvest

we clean vodka bottles with hot water father brings in
honey-filled cans we wait for the heat to relent at night
we pour the dark honey to the bottles from stary sącz comes
a thunderstorm at its sound kuba beats his paws at the door

after nearby thunder the dog approaches the porch window
on the hill by the forest a barn is burning rain feeds the flames
villagers are on their way the dog evens out his breath *yes fire*
has always calmed him

july: blaze

fire calmed us all
we could see in it
what at the time
we needed

it was the passion of our eyes
premonition of punishment

for generations it avoided our barns
so it was on our side

EUROPOS POEZIJOS PLATFORMA VERSOPOLIS

Versopolis – tai 2014 m. pradėjusi veikti poezijos platforma, jungianti trisdešimt Europos literatūros festivalių įvairiose šalyse ir finansuojama Europos Komisijos programos *Kūrybiška Europa*.

Tarp festivalių – tokie žinomi pasaulyje, jau daug metų rengiami literatūros festivaliai kaip *Genujos tarptautinis poezijos festivalis* Italijoje, *Strugos poezijos vakarai* Šiaurės Makedonijoje, *Poezijos ir vyno dienos* Slovėnijoje, *Litffest* Švedijoje ir kiti. Platformos poetai kviečiami dalyvauti kitų šalių literatūros festivaliuose, jų poezija išleidžiama trikalbėmis knygomis (originalo, anglų ir šalies – festivalio šeimininkės kalbomis), jie dalyvauja renginiuose, turi galimybę susipažinti su kitos šalies literatūros bendruomene.

Platformos tikslas – populiarinti jaunus poetus, dalytis jų poezija originalo ir anglų kalbomis svetainėje *versopolis.com*. Šiuo metu joje – 320 poetų iš 39 šalių kūryba, parašyta net 32 kalbomis, tarp jų – ir lietuvių.

Lietuvai Versopolio platformoje atstovauja festivalis *Poetinis Druskininkų ruduo*, išrenkantis jaunus lietuvių poetus ir kasmet nuo 2015-ųjų pats pasikviečiantis po penkis įvairių šalių *Versopolio* autorius.

EUROPEAN POETRY PLATFORM VERSOPOLIS

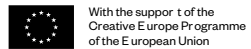
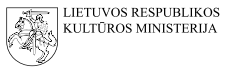
Versopolis came to life in 2014 as a European poetry platform that creates new opportunities for emerging European poets. It is supported by the European Commission's Creative Europe programme. It has been selected at two *Support to European platforms*' open-calls and certainly envisions further collaboration.

As a European poetry platform, Versopolis creates new opportunities for emerging European poets. Versopolis supports translation of a selection of emerging poets' works into English and other European languages. It enables the publication of these works in printed booklets, in e-books and on the Versopolis website alongside full profile descriptions. Versopolis also supports poets' mobility by organising a number of guest appearances at different European literary festivals. This creates countless opportunities for networking with foreign publishers, literary agents, the press and other actors in the field of literature.

By the end of 2021, we offered opportunities to 320 European poets from 39 countries, writing in 32 languages.

During the first year of the platform project, there were 11 festivals which promoted 55 poets. In the sixth year, namely, in 2019/2020, 23 European festivals joined the platform project. Since the end of 2020, Versopolis is 30 festivals heavy, which makes it the largest poetry platform in the world.

Projektą rėmė:

Leidėjas (vykdytojas):
Poetinis Druskininkų ruduo
www.pdr.lt

Redagavo Palmira Mikėnaitė
Viršelio dizainas Daukantė Subačiūtė

Maketas Laura Klimaitė-Lusa

Tiražas 1 000 egz.
Išleista 2022

© Małgorzata Lebda, 2022
© Vytas Dekšnys, 2022
© Elżbieta Wójcik-Leese, 2022

ISSN 2669-0756
ISBN 978-609-8282-11-5

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

LT

Malgożata Lebda gimė 1985 m. Naujajame Sonče, užaugo Didžiosios Železnikovo kaime Beskidų kalnuose. Krokuvos pedagoginiame universitete įgijo literatūros teorijos ir audiovizualinių menų daktarės laipsnį. Dėsto to paties universiteto Žiniasklaidos studijų katedroje. Užsiima alpinizmu, bėga ultramaratonus, organizuoja kultūros renginius, yra ekologijos aktyvistė. Šešių poezijos rinkinių autorė, tarp jų – *Matecznik* (*Bičių motinėls akelė*, 2016; K. I. Gałczyńskio „Orfėjo“ premija), *Sny uckermarkerów* (*Ucermarkerių sapnai*, 2018; Gdynės literatūros premija, Sileziečio premijos konkurso finalininkė), *Mer de Glace* (2021, W. Szyborskos premija, nominuota Sileziečio premijai). Jos poezijos knygos išleistos serbų, čekų, italų, ukrainiečių, slovėnų kalbomis. Rengia pirmąją prozos knygą.

EN

Małgorzata Lebda was born in 1985 in Nowy Sącz and grew up in Żeleźnikowa Wielka, a village in the Beskid Mountains. She holds a Ph.D. in Literary Theory and Audiovisual Arts (University of Krakow). She teaches in the Faculty of Media Studies in the same university. Lebda is a poet, scientist, columnist, ultra-marathon runner, mountaineer, and photographer, cultural activist (conducts literary and poetry workshops, and also curates cultural events), and the author of six volumes of poetry, among them: *Matecznik* (Queen Bee's Cell, 2016; K.I. Gałczyński Prize), *Sny uckermarkerów* (Uckermarker Dreams, 2018; Gdynia Literary Prize, shortlisted for the Silesius Literary Award), *Mer de Glace* (2021, W. Szyborska Award, shortlisted for the Silesius Literary Award). Her poetry has been published in Serbian, Czech, Ukrainian and Slovenian languages. She is working on her debut work in prose.

Kita VERSOPOLIS 2022 poetė | Other poet of VERSOPOLIS 2022

**Kateryna
Kalytko**